

Pismo iz Jugoslavije

Zagreb, 29. XI. 1925.

Svršila je djelomično poplava, ta strašna i na veća nereda cijeloga svijeta. U samom Zagrebu bilo je preko 100 kuća pod vodom. Tako je i opet najviše stradao sirotinja, koja mora stanovati u predgrađu po niskim kućama, koje su na više izložene nepogodama vremena. Dio Zagreba prema Savi izgledao je kao maleno more, a kuće u vodi kao naši jadranski «trabakuli». Iz tih smo kuća izlazili na glavnu cestu na splivima, kao ladjama. Sada je to sve minulo, i sirotinja odahla. Danas je naš «beli Zagreb» doista posve bijeli, jer je sav pokriven sniegom. Sijaj medjutim nije ovdje ništa izvanredna i senzacionalnoga kao u našim primorskim krajevima, gdje je sniež izvanredan i rijedak gost, te on dolje prouzrokuje i puno veselja, šale sa graduanem i opće živahnosti. Ovdje se sniež i ne primjećuje. Sve ide istim tokom, onim običnim, maksimalnim gradskim životom. One negdašnje želje zamjenjuje sada vječito sjedenje u kavanama, urecima, barovima, kinematografima i drugdje.

U životu su uvijek neke stvari, koji zauzimaju dominantan položaj, a po gotovo u političkom. Tako i u naš. Dok jedan dio Zagreba uza svu studen i prastanje sniega ide na utakmicu, drugi odlazi na zabavu, da sluša zanimljivo pjevanje Japance, žurte ljeptice dalekog Istoka, treći dio po kavanama najživahnije diskutira o posljednjim govorima gospodara ministra prosvjete St. Radića. I baš u našim sadisnjem političkom životu zadnji govori, zadnji njegovi nastupi dominiraju općom situacijom. Osobito jučešnjim njegov govor u narodnoj skupštini, predmet je živahnog diskutovanja i komentiranja. Govorio je o svemu: o našem općem položaju, o našoj snazi i moći, o našoj veličini i budućnosti. Mnogo je rekao i dobro govorio. Njegove riječi su od strane vladine većine bile odobravane. I drugi, mnogi drugi odobravaju. Jedni velič: on je čovjek, veličina; drugi: to su samo fraze i riječi; treći: ima pravo, tako je, i nikako drugčije; a neki opet kažu: vidjeti ćemo ga na djelu. Stari mu je Pašić čestitao riječima: Govorili ste u duhu naroda. No pa... čemo. Chi vivrà, vedrà.

Kulturno-historijska izložba bila je produčena i sada je svršena. Imala je na tisuće i tisuće nebrojnih posjetnika i vrlo dobar uspjeh. Vidjeli smo što može jedan narod da stvori u nizu od 1000 godina svoja življenja.

Ovih je dana bila otkrivena spomen-ploča našem neumrlom velikanu Eugeniju Kumčiću, nastojan em: «Brace Hrvatskog Zmaj». U bućnom grad kao što je Zagreb, ovaj je čin ostao ne upravo nezapažen, ali onako prošao je mimohod, iz ne baš najveći interes širih slojeva. Mi se Istrani veselimo ovom otkriću i svom se toplinom srca pridružujemo ovoj akciji, jer «Brace Sisloša» naše djetete, čedo zapušteno kršćanstva u kojoj, danas više nego ikada imade svu silu uzdignutih svatova. Niko bolje od njega nije poznavao naše prilike, naše stanje, a po gotovo odnoša i prema Italijanima. Već u njegovo doba plakao je nad sudbinom istarskih Jugoslavena, a šta bi danas? Ne bi mu dostojala suza...

DOPISI

IZ RLJEKE

«Balaustra» - Riječki Madžari - Lutrijska smola.

Kod nas na Rijekci dolaze polako svi na red. Rekord nosimo mi, Jugoslaveni. Pravo je čudo, kako smo mi ostali živi unatoč svemu onomu, što smo morali da pretucimo od vremena Maršala Tereza pa do danas.

Onda su došli na red Madžari, ali tek tada kad nisu ovdje imali nikakve moći više. Dok su oni ovdje vedrili i oblačili, bili su moji Fijumanci tihi i gledali su u Peštu kao u kakovu Meku.

Onda su došli na red autonomasi uopće a Zanellijanci napose. Pošto su i oni likvidirani, batina se na ednom okrenula na framasunce, koji sada, kako sam već u svom posljednjem pismu napomenuo — prolaze jedan grub čestvrti zala.

POD L I S T A K

IVO MIHOVLIOVIĆ:

Cićarija

(Nastavak i svršetak.)

Tlo je u Cićariji mršavo, a godine su još mršavije. Porezi su velike nezbežive pivjave. Nebo je visoko, a porezni je činovnik grub i neumoljiv. Dana je u godini više nego kobasica...

No ipak nije lira u Cićariji sunce ili božanstvo. Držim da ju čić ne bi poljubio pod cijenu svog imena i poštenja. Svaki dan donosi čiću jednu novu kušnju. Vrijeme prolazi i slijepo našom zemljom, a pogotovo Cićarijom, trpnuju za trpnujom. No tvrda je šija u čiću. Ne svija se kao vrba na kakvom lukavom i nepoštenom vjetru.

Sve je u Cićariji malo i usko. I kućice i njivice. No i životne potrebe nisu ipak poprimile još onaj zamah, koji imaju u drugim našim krajevima.

Solidan je čić. I ne obituje se ovime možda njegova zaostalost. Možda je čić bolje nego što shvatimo, da je pravi zakon života smanjivanje, reduciranje životnih potreba.

Naširi je u Cićariji vidik, vjetar i bujarenje. Da i ono bujarenje rastegnuto, široko i muklo ko nestajanje vjetra u stijenama Krata. Na samu sam slušao to bujarenje. Prolazilo su zdrave i kršne djevojke. Imale su ošječnjaj sa

Ovih dana izišla je «Balaustra», jedini broj novina, što ih je izdala ovdješnja fašistička stranka. Cijeli je list ispunjen elancima, u kojima se napada u framasuni svih mogućih loza i boja. Uvodnik je napisao naš Nino. Oštar je Nino, ali i pametan, umjeren. On poručuje framasunima, kako je već vrijeme, da se okane čorava posla. Revolucija — veli Nino — od vremena rata pa do pohoda u Rim — naša je, i. fašistička. Framasuni neka se povuku i neka budu tihi. Došlo je vrijeme, da se riješkoj masoneriji zavrne vratom. Neke je predlagao, da se upotrebe prisilna sredstva: manganelo, bombe, boxe itd. Drugi su bili francusovo ulje — no Nino je sv. to otklonio. Ona hoće, da se masonerija istribebi legalnim putem, i jest putem državnih organa.

U tom istom listu izišla je lista riječkih i opatijskih framasuna upisanih u lože «Sirius», Valle Limpido itd. Imena iznesena u listu nisu pobudila nikakav veći interes. Riječka je grad, ali opet nije tako velik, da se ne bi znalo, koji su Riječani framasuni, a koji nisu. Tako se je ovdje već davno znalo, da je framasun i naš Andre Osojnik i Belaišić i Vio i svi oni drugi. Medjutim čini se, da svrha ove obave nije u tome, da se nama običnim Fijumancima naproje imena naših ovdješnjih framasuna, već da se fašistima pokaže, s kakvim individualima oni ne smiju da se druze, da se ne bi kasnije kogod opravdao, te nije znao, da je ovaj ili onaj framasun. Ima naime u «Balaustri» opomena jedna, gdje se fašistima najstrože zabranjuje svaki dodir s framasunima. «Od njih — veli se u članku «Parole chiare» treba bježati s istim gnušanjem kao što se bježi od gubavaca i sifilisom zaraženih individua».

Ovo je sve u redu, samo što bismo sada morali što prije da dobijemo u ruke i jednu potpunu listu naših gubavaca i sifilisom zaraženih individua. Tako bismo se lakše služili od jednih i drugih i trećih.

Sada su riječki framasuni rastepeni, otjerani iz domova, gdje su se sakupljali i gdje su — ako je istina, što «Balaustra» prica — izvrdili nekakve komedije, koje u ovo naše doba ne bi već ni pas na maslu pojelo. Vele da se je u okupiranim prostorijama našlo svakoakih stvari: kompas, kacarola, klinca i batika. Svega su našli unutra, samo Hrvata nisu našli nijednoga, na preveliku žalost onih naših dvojicu crnih gavrana u Trstu.

Drugi političkih događaja na Rijekci — nema, osim onog protesta riječkih Madžara, o kome gotovo ne bi vrijedno bilo ni govoriti. Ima naime već više vremena, što se u Madžarskoj dižu glasovi negodovanja protiv fašista i Ministra Mussolina. To vam je tako: vidjela žaba, gdje su konju stavljali polkova, a je hitela da i nju potkuju. Citali Madžari, da se u Parlamentima Austrije i Njemačke gdi Mussolini i njegova politika, pa htjeli i oni, da udare u digne dipe. Ali im je «Vedetta» dala po prstima i ostro ih je opomenula dovknusiji im, neka paze, što rade i tako dalje.

Kad su to Madžari nastanjeni na Rijekci pročitali, mahom su se sastali i izjavili, da oni živo protestuju protiv pisanja madžarske fašistima nepriateljske štampa, kao i protiv govora, što su ih protiv Mussolina izrekli pojedini madžarski političari. Taj svoj protest saopćili su odmah «Vedetti», naših ih je «Vedetta» srdačno pohvalila.

Ja nisam zloban čovjek, pa tvrdo vjerujem u iskrenost i «Vedettina» pohvale i one izjave riječkih Madžara.

Danas mi je Ninetta pripovijedala jednu pripovijest o nekakvom izgubljenom zgoditku na lutriji. Neki riječki kobasičar igrao na lutriju. Kad je bilo u nedjelju, uze novine i nadje, da su njegova tri broja izišla. Dobio čovjek dvadeset i jednu hiljadu lira Brze bolje izvadi listiću, da izvadi ceduljicu kad tako — ceduljice nema te nema. Premamito sve dje-pove, žitavu kuću, cedulje nema te nema. Što će, kuda će — čovjku bilo da poludi! Nije šala 21.000 lira! Niti je jeo ni pio, a još manje spavao. Neprestano je mislio i razmišljao, gdje li je mogao da izgubi onu blaženu ceduljicu.

Kad najednom se dosjeti. Jest — ceduljica je sigurno tamo... I koliko su ga noše nosile, uze da trči, dok nije kao bez duše dotrčao do nekoga kčmarara, kod kojega je bio one nedjelje, da uljera nekakav račun. Kčmar je još ležao, a kobasičar se dobro sećao, da mu

je onom zgodom ispala listnica iz ruke, pa je zacijelo morao da oстане na podu i ona ceduljica.

Dodje on kčmaru i kao lud stao od njega da traži svoju ceduljicu. Kčmar ga gleda i ne razumije ništa. Stvar se svršila na kvesturi. Tu se kčmar zakleo, da on ne zna ništa ni o kakvoj ceduljici, no uo doleti četnaestogodišnja kčmarova kćerka i kaže, da je onog lutrijsku ona zaista našla pod krovatom jednu lutrijsku ceduljicu, ali držeci da je nevaljata i zastarjela, bacila ju među smeće.

A sadahna, svršila je Ninetta svoju pripovijest — on klobasar ne dela drugo nego po smetah, a susedi, nenavisni kao su, sve Boga mole, da ne bi nis našli... — Mondo infame!

IZ PODGRADA

IZ moje potne torbiče.

Na mojem potovanju ustavi sem se u Podgradu, kjer sem zvedel v moje veliko veselje, da so se zavedni fantje odločili poklicati v življenje «Gorsko vilo». Hvala in čast jim. Niso se strahili raznih zaprek, katere so jim postavljali razni elementi. Želim jim obilo uspeha, da bo spet zaslovela «Gorska vila», kakor v prednjih časih. Razume se, da bodo imeli mnogo sintonij za prestati toliko od stvarni framasuniki. Kakor tudi od marešala karabinerjev, kateri bi rad, kakor sem kul, vtiplje vse Slovane v žlici vode. Skrajni čas bi bil, da ga oblasti premešate, ker pravijo, da je že dosti gorjo povzročil, kar gotovo ne pospese mirnega sožitia.

Od tu sem odrinil proti Hrušici. Po cesti sem šlihal tam, kjer se je prej zelo slovenska imena, klicati razne Gine, Ernestine itd.

V Hrušici vse po starem. Večina mladeničev se rajši zabava s kartami in popivanjem, kakor pa s lepim petjem in drugimi koristnimi zabavami. Drugače so ljudje zavedni, izvenški par odpadnikov, kateri pa nimajo pri Hrušičanih glavne besede. Ko sem to zvedel, sem se podal v Obrovu. Vtis, katerega sem dobil tu, je bil jako slab. Ljudstvo je v občini narodno nezavedno ter se pustil voditi od par odpadnikov in par takih, kateri bi radi sedeli na dveh stolicah, kar se jim pa gotovo ne bo posrečilo, ker jih poznao, čeprav delajo vse skrito, da kedaj ne bi postalo očito.

Zalostem sem odšel v Golac, a žal tudi tu nisem videl nič razveseljivega. V gostilni so sedeli mladeniči, kateri so popivali in prepevali, a žalobno v tuji jeziku. Pogledal sem se okrat, da se prepričam, ako se nahajam v Golacu in ne morda kje v Abruču. Zalostna jim je muka.

Prihodnjik, ko obhodim spet gornje kraje, se javim spet, morda bolj obširno.

IZ BUZETA

Arcačija g. Ivana Klarića.

Da Vam pripočim nešto, što se ne bi smjelo dogoditi. — G. Ivan Klarić podje u poslu posupljine u Trst. S istim vlakom putovao je Trst i veterinar dr. Chiapetta, učitelj Rinaldi i opć. tajnik Corradi.

Kad g. Klarić izjade iz vlaka i iz kolodvora, pritrča za njim jedan od mladića, zaustavi ga i kaže: «Nezabavi sebi na kolodvor. Tu bi pretražen. Otvoredu ga na drugi kolodvor na centralnu komisiju milicije, odatle na kvesturu, pa na vija Tigor — u zatvor. Našli mu naime mali nožić (peris) pa eto — nevolje i progosnstva, a ujedno mu oduzeše par spisa. Nakon dvadnevno poštivanja u zatvoru, bio je pozvan na raspravu na tršćansku preturu (sud), gdje bi riješen i pušten na slobodu.

IZ RAČICA (OPĆ. BUZET).

Mi smo daleko od — svijeta. Zapušteni smo. Škole nemamo. Imamo da — italijansku, ali, što nam koristi? Učili smo molbu za naš jezik u školi, ali bilo je sve uzalud. Neba zatvorena. No, naše molbe i još poslane, same rasti će i ploditi makar i kasnije. Nekli aeroplani su plovili, letjeli i tražili, što je nam činilo molbe za naš slavenski jezik u školi. Nekto je pristom pokazao na mladica Mirka. Prodano. Njemu se kuća pretražila, a tom prigodom našo par pisama u poslu naših društava. Ništa zla, jer ništa nema zla, nit zlo je osnivane naših prosvjetnih društava; a opet zlo nije pitati i moliti; što je pravo i zakonito. Ali zašto nama kraliti ovo, što je naše i što nam ide po Bogu i pravici?

Sve ono što se zove «noćni život u gradu», koje je inače taštinstven; zavučeni i noćni do niskosti.

Mnogo pitomog i lijepog mirisa bošljika mora da je u čićskim ljubavima. U čićariji je još ljubav zdrava i nepatvorena. Ona naša, slavenska — iz narodne pjesme.

Molitva i crkva i vjerovanje vedrije je i iskreni u čićariji. Vidio sam čića da molit i vjeruje. No njegov je život i njegovo čovjstvo za sebe jedan članak njegove vjere. Vjeruje pak čić jako i u sebe samoga. Vjeruje osim toga u sutra i u dobro.

Bio sam u čićariji kratko vrijeme. I ponio sam iz e ovih par utisaka. No ne samo to, shvatio sam čićariju. Jer čićarija je u meni i jedna naročitu dobrotu pobudila. Bit će to i inače ono osjećanje koje se javlja uz dužnu ljubav do domovine.

Prelazimo svjetom i po svemu tvažimo i kopamo da najdemo malo toplote i srca. Kada smo bili mali zažgurlili bismo ovako u večer glavu baba u krilo i stučali: smie price duge i šepce s lijepim svjetlom. I zavolili smo tako Pepeljgu recimo. U tim je pričama bilo toplote i srca. I mi smo za Pepeljgu osjećali ovakvu neku dobrotu. Osjećam za čićari u nešto posebnoga i ako nisam čić i ako volim svoje more i jedra i galubevo. Valjda zato što je ona Pepeljga. I zato jer je u njoj ipak mnogo toplote i srca. I za to jer je iz mirnih i dobrih; žena čovjeka iz čićarije mnogo li epog i željnog čovjstva.

Franina i Jurina

i jedan čovek s bradom blizu Mukdena.

Jur.: Blizu je jedna kućica. Jos dva k... raka, pak smo tamo. Te boli jako?
Fr.: Već ćutim, kao da mi je nekako laglje. A kako ćeš govoriti, ako ti se k... javi?
Jur.: A lineški. Va Manžurije smo, a tuda bivaju najviše Kinezi. Nego tu smo — počekaj malo, dokle potučem na vrata.
Fr.: Samo ako ljudi već ne spe, zač moro bit jako kasno.
Jur.: (Tuče po vratih): Ej, čin-čin-čin!
Fr.: Stani, neki se javlja! — Ale imam feбри, ale sam pak dobro tuš! Sve mi se čini, da je neki rekao po našu: Ki je Jur.: Čekaj, sada ćemo videt... Viš, već otvara.

Čovek s bradom i s feraličem v rukah se pokaze na vratih; Ki ste vi?
Fr.: Viš vraga! Ko čudo! Mi smo dva putnika. Gremo s Port-Artura za Vladivostok. Za nesreću je zeleznica — va k... smo se vozili, skočila vanka od čini i mi ne moremo načaska napred. Moj prijatelj ovekta zvinul je nogu, pak smo prišli ovamo, ako je vaša doba volja... Čovek s bradom: Baš mi je drago, da ste se name namerili. Hote nufar, va kuća na ovamo, va ovu kamaricu. Tu sedite i lepo mi povestite, ki ste vi?

Jur.: Ja se zovem Jurina, a ov moć pak daš Franina, oba smo iz Istri.
Fr.: Čovek s bradom: Z Istri? Jurina i Franina. Ča morda on dva, da su toliko: tolike leta pisali va Našoj Sloge?
Fr.: To smo mi, a kako vi znate za Našu Slogu i za nas?
Čovek s bradom: Kako ne bim znal, kad sam i ja Istran?

Jur.: I vi ste Istran?
Fr.: Ma ča baš?
Čovek s bradom: Baš z Istri — tamo s Kastavščini. A kako ste pak vi seme pričkampanali?
Jur.: Otelu smo, da malo vidimo sveta i da malo odatnemo, zač se doma teško žive.
Fr.: I svaki dan sve gore, da bi tako nel čovek s bradom: E — ja, ta prokleta voj... ska! I ki zna kad će firiti!

Jur.: Ka vojska?
Čovek s bradom: A ka druga, ako ne on... ka nas je zatrla! Ja se čudim onomu cesaru va Beče. Jur je star, a mora već bit i meočan, pak bi moral već jedanput zapovedit, neka bude mir.
Jur.: Ma ki cesar?
Čovek s bradom: Ama on va Beče. Ter ni leh jedan!
Fr.: Ma ča stari Franepipić?
Čovek s bradom: Nego ki?
Jur.: Ma ter je već devet let, da j... Jur.: Čovek s bradom: Ma ča to govorite? Stari Pipić da j umrl!

Fr.: I on i ki j za njim prišal, oni Karlo Obadva su peti stegnuli.
Čovek s bradom: Ma ča baš? A ki j... tamo za cesara?
Jur.: Ca va Beče? Nijedan. Tamo je republika.
Čovek s bradom: Ljudi, ja vidim, vi bit oteli da me malo za nos povučete. Ka kova vrazja republika! Ali me varate ali vas je cva strašna vojvoda po sem... zmešala.

Fr.: Ma ka vojska?
Čovek s bradom: Ona deseta! Ter ni leh jedna.
Jur.: Ma oprostite mi, vi ste prijatelji mo po sem sega zvršel. Je li moguće da v... ne znate, da je na 11. ovega meseca prošlo sedam let, da je zvršila ona veta vojska?
Čovek s bradom: Zvršila? Ma ča mi vi to govorite? A ja ki sam mislil, da se još vavek tuču!
Jur.: A kako to?
Čovek s bradom: A lepo! Kad smo se on prej desetak let tukli va Galicije, va s... poboga! k Rusom, ravno va Siberiju. Tu sam bit leto dve, a cnputa su nastali neki nemiri i ja fuksl ovamo. Tu sam već nekih čsam let. Jedan Kiruz, Bog č... pomiluje, kod koga sam služil, pustil mi i ovu kućicu, i ja ovde živim; va ovu; pu

Šteta uslijed poplave u Jajoslavi.
 Kako smo u zadnjem broju javili, nastale su u Bosni i Hercegovini i Sloveniji silne poplave uslijed razliva u jednom toku rijeke Save. Voda je bila počela opadati, ali uslijed slabog vremena, ponovno je narasla. Vlada je na lice mjesta poslala komisiju, a da konstatira uzrok i prouzročene štete. Komisija je vladu podastala izvještaj, u kome kaže, da je poplava nastala u Velikoj Gradici uslijed velike navale vode u rijeci Vrbasu, koja je provala nasipe. Voda je poplavila 16.000 hektara na plodnije zemlje, koja već 25 godina nije bila poplavljena. 15 sela nalazi se pod vodom i narod se jedva upio, da umakne, tjerajući pred sobom stoku. Voda je prodrla do nemackih poljoprivrednih kolonija, gdje je do sada nikada ni bilo. Šteta je vrlo velika i cijeni se na 12 milijuna dinara. Isto je tako velika poplava na liniji Gornjeg Senja i Samca. Tamo nema nasipa. Poplavljena je 800 hektara zemlje, a od sela poplavljena su Dolnji Sudići, Gradiška, Donja Dubica i Brut, sa oko 10.000 stanovnika. Stanovništvo je ostavilo mjesta i otišlo u brda, gdje živi pod vedrim nebom. Oštećen je veliki dio državnih puteva i šteta se cijeni na 300 hiljada dinara, dok je šteta nanosena narodu procijenjena na 6 milijuna. U tim krajevima već postoji vodna zadržka, koja je sada, vidjeti opasnost, počela da izraduje kanale. Pa Ministar vojni je obučao, da će dati vojnika, da im pomognu kod radnje.

Una i Sana također su naglo nadošle i poplavile veće komplekse zemljišta, ali je to redovita pojava, jer nasipi upuće još nisu izradjeni. Na katastrofalnija poplava bila je u Ljutomeru i Murskoj Soboti, između 12. i 13. pr. mj. voda je iznenada provalila nasip i za kratko vrijeme cijela okolica našla se pod vodom. Voda je prodrla u dvorišta i kuće i stanovništvo malo se najednput u velikoj životnoj opasnosti. Voda je bila visoka do pojas. Što se tiče ljudskih žrtava, zahvaljujući jednom balajznu pioniru, koji su odmah došli iz Ptu a spasiovali i vode poptonima. Naročito se istakao jedan poručnik invalid bez ruke, koji se je nekoliko puta izložio opasnosti života samo da spasi žene i djecu. Na 40 godina, od kako silne katastrofe ne pamti. Citava šteta procijenjena je na 9 milijuna dinara.

Kod Bos. Broda ne pamti se na dolazak tolike vode. Najveća visina od 840 cm voda je dosegla 1895., dok je sada bila voda za 10 cm viša. Zahvaljujući nasipu, Bos. Brod prošao je bez veće nesreće. Nasip je izdržao navalu vode i ima izgleda, da ne će doći do katastrofe, ako ne nastupi veći vjeter. Zbog veće sigurnosti označeni su mali nasipi kod Bos. Broda, koji se do sada bio poplavio ne po svakoj većjoj vodi. Ovi nasipi bit će oko 10.000 hektara zemljišta sa isto toliko stanovnika.

Kod Šabca i Obrenova nema nikakve opasnosti. Rijeka Bosna i Drina, koje su u ovom kraju na opasnoj, ne nadolaze. Kod Šabca voda je za 1 m manja nego za vrijeme prošlogodišnjih katastrofalnih poplava.

Mrtvačke dragocjenosti.
 Istraživanjima u Egiptu konstatovano je već odavna, da je u toj staroj zemlji bio običaj, mrtve pokapati ne samo s ogromnim sjačem, nego i s njima u grob stavljati ogromne dragocjenosti. Taj običaj počeo se u posljednje vrijeme neobično širiti i u Americi. Predsjednik saveza pogrebnih društava u Americi saopćuje, da već sada vrijednost predmeta, koje će bogati odnijeti sa sobom u grob, iznaša godišnje 80 milijuna franaka. Ovoj ogromnoj svoti treba pribrojiti još i znatne troškove, koji se plaćaju za svečane sprove, a onda i troškove za osiguranje grobnica, obzirom na bogatstvo, koje je u njim sadržano. Tako već na američkim grobnicama imade grobnice, koje su osigurane stotinama od osigljen, jer mrtvici više ne vjeruju niti granitnim sidrima. Kažu, da je to zapravo irski običaj, jer u samoj Irskoj od plaćaju nastoje da mrtvace bogato kite, dok u puritanskoj Engleskoj nastoje i tom prilikom da pokazu što veći smisao za štednju. Dakle to bi značilo, da u Sjevernoj Americi prevladava irski upliv na štetu anglosaskoga. No bilo kako bilo, danas ni i nikakova rijetkost, da se bogati Amerikanci sahranjuju u srebrnim lješovima, a stoje najmanje 25.000 franaka, a naravno daleko je vrijednije ono, što se u te lješove meće.

Otazjeni razbojnici u Rimu.
 Kako smo u zadnjem broju naš. Riječi javili, u Rimu je pobudio veliku senzaciju pokušaj razbojničkog napada na transport novca Banke d'Italia. Banka je transportirala cijeli 20 milijuna lira novca i taj je cijeli transport skoro pao u ruke razbojnicima. Naravno, imivje i kod toga, da razbojnici ne prapadaju nikako razbojnicima po zanatu, nego su to bili odlični članovi rimskog noćnog života, koje je poznavao gotovo svaki posjetioac noćnih lokala. Jedan od tih razbojnika, je nedavno, prilikom velike svečanosti u jednom od na elegantnih r'mskih hotela, proglašen zajedno sa svojom ljubovom «kraljem tanga». Policija je uhapsila cijeli niz r'mskih bonviana, a i među personalom banke vodi se stroga istraga, da se dozna, kako su razbojnici saznali za transport novca, jer se to obično drži u najvećoj tajnosti.

Odiseja mlade Crnogorkice, koja je tek sada doznala, da je rat svršen.

Ovih dana doputovala u Beograd 20-godišnja djevojka, Milica Delibašić, rodom iz sela Kamenska iz Crne Gore. Pred osam godina nju su austrijske okupacijske vlasti poslale iz Crne Gore u Madžarsku na prinudni rad. Od tada je boravila u nekom selu kod Budimpešte, čekajući uvijek, da svrši rat pa da se mogne vratiti kući. Madžari su krili to pred njom. Neki dan je bila sa gospodarom u Budimpešti, i tu je u gostionici sasvim slučajno upoznala dva Srbina, od kojih je doznala, da je rat svršen. Ova su je dva Srbina odvela na jugoslovenski konsulat. Iz Budimpešte došla je u Beograd, gdje je došla od Ministarstva slobodnu željezničku kartu, a od svojih uzih zemljaka novčanu pripomoć, da se mogne vratiti kući. Pred svih patnja, u kojima je živela, Milica je ipak sretna što u njeno zemlji nema više, kako ona veli, «sprokletnika».

Oporaka na jastu.

Engleski sudovi imaju ovih dana neobično mnogo posla s jednim jastom. Da stvar odmah bude jasna, radi se o jednom jastu, na kome je neki mornar napisao svoju posljednju volju. To je obično kokozje jaje, na kome je taj mornar, ove godine, umirući na otvorenom moru, s olavkom za kopiranje, napisao nekoliko nečitljivih riječi. Riječi glase: «Za sve što posjedujem». Datum pokazuje samo dan, mjesec i godinu, a oznaka mjeseca manjka. Pošto nema potpisanih svjedoka, što je inače po engleskom zakonu potrebno, pitanje je, je li oporuka (testament) upućena valjana. Vlasti su dale načiniti fotografiju, da ovu oporuku na jastu, s kojom je skopčan zlatan imetak, mogu tačno proučiti. Do sada je bilo u svjetlu dosta neobičnih oporuka, ali ovakove svakako još nije bilo.

Kako su nastale poštanske marke u Pruskoj.

U Pruskoj izdane su prve poštanske marke 15. novembra 1850. god. Prusi a je prema tome pošla za primjerom engleske, gdje su već poštanske marke odavna bile uvedene. Postanak prvih maraka skopčan je s jednom dosta veselom anegdodom. Jedan visoki činovnik dobio je nalog, da iz Engleske dohvati prototipove storoje za fabrikaciju maraka. Engleske marke imale su sliku kraljice Viktorije, pa je bilo jasno, da pruske marke moraju positi sliku kralja Friedricha Wilhelma. Na generalni direktor pošta bio je drugog mišljenja, jer da je nedopustivo, da svaki poštanski činovnik s običnom crnom farbom prija kraljev sliku, pa je zahtijevao, da se mjesto toga metne ili leteći orao s poštanskim rogom u klijunu ili golub s listom u klunu itd. Kad su kralju predložili takove marke, on se vrlo razlužio i zahtijevao, da se na marke metne njegova slika, jer, ako to, reče, ne vrijedi a englesku kraljicu, ne može vrijediti niti n ega.

Vatra u vodi.

Američkim inženjerima je uspjelo, da nadju novi način dobivanja pare i to tako, da vatra gori u samom kotlu za vodu. Granje se obavija izgaranjem ulja, koje se pomoću cijevi dovodi u sam kotao. Dok se ulje ne zapali, ne smie biti voda oko njega, ali kad već jednom ulje na izlazu cijevica gori, može se pustiti voda i preko plamena, a da on ipak dalje gori. Potrebili kisik dovad a se zajedno s uljem u formi komprimovanog zraka. Izgaranje je, kažu, vanredno dobro.

ZAHVALA.
 Duboko ganuti nad tolikim izražajem saučešća i sućuti prigodom smrti našeg nezaboravnog supruga, oca, sina i brata itd.
Josipa Mihaljevića
 najtoplije zahvaljujemo svima, koji se bilokojim načinom nastojali ublažiti našu bol.
 Posebna hvala svima, koji su u velikom broju ispratili milog pokojnika na zadnji boravak.
 Ožalošćene obitelji:
Mihaljević, Bemarin, Zuccon.

Brzina nekog i danas.
 Natrag 200 godina jedna dilžansa prevallila bi na sat 6 kilometara. Oko god. 1760. poštarska kola prevallila bi na sat 5 do 6 kilometara. Put od Pariza do Lyonsa tražio je sa dilžansom punih pet dana. God. 1817. bio je veliki rekord i čudo, što su poštarska kola činila na sat 9 i po kilometara. God. 1840. engleske željeznice dostizivale su na sat brzinu od 50 kilometara. Ekspres Berlin-Hannover prevalljuje sada u jedan sat 62 kilometra. Danas aeroplan za dva sata prenaša putnika iz Pariza u Lyon, iz Madrida u Barcelonu, iz Rima u Milan. Napredak avijatike još nije kazao zadnju riječ.

Darovi
 Da je naš Pepić uhvatio zeca i da ga je boćarski klub «Zorin vrh» muke izio, to je danas izvan svake sumnje. Čudno je samo to, što se u ovom zec nije našlo ama ni jednog puštanog zrna. Stvar se svakoako komentira, a kako neki biskupski list u Trstu vidi framusane i ondje gdje ih nema, drže nek, da bi onaj zec mogao biti i — framasun. Dali je taj čudnovati zec bio upisan u riječku ili tršćansku ložu, i to se još ne može reći. Bilo ovako ili onako, gorespomenuti boćarski klub «Zorin vrh» sabrao je na svojoj zečjoj večeri i položio u ruke Zeenskog Udruženja u Opatiji za Božićnicu lira 113.50.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik:
IVAN STARI
 Tisk: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

U NAŠOJ UPRAVI mogu se dobiti ove knjige bivše tiskare «Mirjam» na Rieči: Nedjeljna Evandjelja L. 2.—, Lurd od Bertrina, vezano L. 10.—, Sveta Kuća u Loretu (Dumjčić), vezano L. 10.—, Zaručnici (Manzoni) L. 8.—, Život S. Ante Pad. L. 2.—, Sveti Franjo (Jørgensen) L. 5.—, Vjenčici (razni) po L. 0.50, Sveti Rat (proti pjanstvu) L. 1.—, Drugih još knjiga, koje imademo u zalih. Za popis knjiga i naručbe obratiti se na upravu.

KUPUJEMO i plaćamo po najvišim cijenama drva za ogrijev, drveni ugljen, hrastova i bukova debla, suhe pečurke, med, mlijeko, jaja, maslo itd. Kmetско Trgovacko Društvo, Trieste, via Raffinaria 4.

PRODAJE SE POSJED kod Sv. Ivana u Trstu, na vrlo lijepim položaj. Obuhvaća 3000 četvornih klaftara, vinograd, 2 kuće i vodu. Oglasiti se u gostionici «Suban» u Sv. Ivana kod Trsta.

Fotograf Matko Gorlan u Pazinu
 preporuča sl. općinstvu mjesta i okolice svoju **fotografsku radionu**
 koristeje bez svrhaovca fotografije. Fotografije za putnike (poštarne) izgovljuje u toku 1 sata.

ALOJZIJ POWH
PIAZZA GARIBALDI 2, prvi kat
 Telefon 3-29
Najveće skladište satova i zlatnih predmeta u Trstu
 Prodaje i na obroke

Trgovina koža i raznih postojarskih potrepština
FRAN CINK
 Trst - Trieste, Via Udine 49
 drži u svoji skladištu
svake vrste i tu stroku zasjecajuce robe
 uz najnižu dnevnu cijenu.
 Podvorna brza i točna. Podvorna brza i točna.

UVAŽUJTE!
 U proširenoj te na novo uređenoj i opremljenoj trgovini
Matko Koren & Co. u Pazinu
 (pređ zavojuom k stobnoj crkvi)
 dobijete najveći izbor izgotovljene robe za odrasle i djecu, u crnim i drugim bojama uz razne cijene.
 Zutih i crnih cipela za muške, ženske i djecu, kaošto i bijele koze (vake) za radnju. Dalje svih vrsta pomodnih klubova, kapa, košulja, kravate, naramica, lišobrana, fino štota te različitog končenođ platna za radničke košulje i gaće.
Izradjuju se odijela po mjeri.
CIJENE VRLO UMJERENE.

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove
 kupuje
Zlatarna ALBERT POWH
 Trst, Via Mazzini 46

PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA
U ZAGREBU
 Osnovana god. 1846.
Dionička glavnica Dinara 75.000.000
Podružnica FIUME-RIJEKA
 Pričuve: Din. 55.000.000
 Ulošci preko Din. 800.000.000

Podružnice: Bačka Palanka, Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Crikvenica, Celje, Čakovec, Daruvar, Deñine, Djakovo, Dubrovnik, Giurgjevac, Ilok, Karlovac, Krajevica, Krizevci, Ljubljana, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Novisad, Ogulin, Osijek g. gr., Požega, Senj, Sisak, Skoplje, Split, Sušak, Subotica, Varaždin, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb, Ilica br. 117 a, Vlaška ulica br. 86.
 Ispostave: Osijek d. g.
 Mjenjačnica: Zagreb, Ilica br. 5.
 Brzojavni naslov: PRAŠTEDIONA.

Najkulantnije:

Prima:
 uloške na knjižice i tekuci račun.
 Eskomptira mjenice i devize.

Prima:
 na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Izdaje:
 4 1/2% založnice i 4 1/2% komunalne obveznice, koje imadu oprost od poreza, pupillarnu sigurnost i jamčevnu sposobnost.

Kupuje i prodaje:
 valute i devize.

Izdaje:
 čekove i kreditna pisma, obavljaj isplate na temelju akreditivna na sva tu- i inozemna mjesta.

Unovčuje:
 razne čekove poglavito američanske.

Obavlja:
 burzovne naloge savjesno i kulantno.

Posređuje:
 kod predoznaka iz Amerike u tuzemstvo.